

9.1 Kommunikasjon, språk og tekst

PROGRESJONSTRAPP

7-FAGOMRÅDER

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får **utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer**. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter, gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og skriftspråk. Jfr.Rammeplan-2017, s.47

HVEM	HVA	HVORDAN	HVORFOR
1-2 år	<ul style="list-style-type: none">-skape relasjoner, gi trygghet-bli kjent med pekebøker, gjenfortellinger med bruk av effekter-presenteres for litteratur, benytte bildebøker-erfare stellesituasjonen som en god samspillsituasjon med den voksne fylt av utbytterik kommunikasjon-sette navn på kroppsdel, bruke benevnelser, sanger, regler-hermelek med barn og voksne	<ul style="list-style-type: none">-benytte her-og-nå situasjoner, sansene-lære dyrelyder og syng sanger under besøk hos de ulike dyra på gården-høre fortellinger og sanger med utg.pkt. i bildene i bøkene-syng temasanger med tegn til tale, gjentakelser, konkrete-parallell med jevnaldrende	<ul style="list-style-type: none">-gi barna et trygt, oversiktlig, godt og stimulerende språk- og læringsmiljø-stimulere bevissthet og kunnskap omkring egen person og kropp-skape tillit og kunne formidle egne ønsker /behov-øke erfaring og skape relasjoner
2-3 år	<ul style="list-style-type: none">-høre enkle tekster for fra bildebøker-deltakelse på samlinger med gjenfortelling og bruk av bilder på flanellogram, dramatisering, konkrete-lære temarelevante rim og regler med bevegelser-lære ord for følelser, tanker, meninger-lære navn på dyr fra bildebøker	<ul style="list-style-type: none">-huske enkle sangtekster for de ulike dyra på gården og fra temaer som er jobbet med over tid-lære navn på dagligdagse gjenstander ved hjelp av deltagelse og fantasilek og rollelek-huske dyrelydene til de ulike dyra på gården utifra tilstedeværelse eller navn	<ul style="list-style-type: none">-overføre glede og utbytte av litteratur, sanger, rim, rytme og regler i samling med flere og en til en-skape oppmerksomhet og trygghet til dyr
3-4 år	<ul style="list-style-type: none">-delta på dramatisering av kjent barnelitteratur, få kjenskap til et økende antall rim, regler og dikt i temasamlinger-høre eventyr og fortellinger i fellessamlinger og en til en-spille enkle memory- og terningspill med voksne-praktisere bruk av betegnelser på kroppsdel via samtale-leke rollelek med barn og voksne i frilek-ordsette ulike følelser, tanker og meninger	<ul style="list-style-type: none">-presenteres for lekverden/fantasilek og rollelek med i samspill med barn og voksne-se etter egen bokstav og andre kjente-tulle og tøyse med ord i samlinger-delta på samlinger med dramatisering og konkrete-øve blyantgrep gjennom tegneaktiviteter, lekeskrift- snakke om følelser, bli lyttet til og respektert	<ul style="list-style-type: none">-gi økende kjenskap til litteratur og erfare muligheter for å leve ut rollene i disse-tilføre økende repertoar av sanger, rim og regler-gi kunnskap om egen/andres bokstav i navn og øve finmotorisk aktiviteter-gi kjenskap til spill og samarbeidsøvelser
4-5 år	<ul style="list-style-type: none">-delta på dramatisering og gjenfortelle kjent barnelitteratur i temasamlinger-kunne og delta på et visst antall rim, regler og dikt i temasamlinger-gjenskape eventyr og fortellinger fra fellessamlinger-spille enkle memory- og terningspill med barn og voksne-øve på blyantgrepet ved hjelp av veiledning og tegning-lytte etter lyder i ord, tulle og tøyse med lyder-bli kjent med rytme i ord ved hjelp av klapping	<ul style="list-style-type: none">-holde focus og konsentrasjone omkring eventyr og fortellinger i fellessamlinger-praktisere bruk av betegnelser på kroppsdel og kunne funksjonen i praksis, lek og samlinger-delta på lekverden/fantasilek med barn og voksne-leke med bokstaver og tall ved hjelp av etteraping, etterskrift, peking og lek med konkrete-gjenkjenne første bokstav i eget navn via gjentakelse, sammenligning, repetisjon	<ul style="list-style-type: none">-gi barna opplevelsen av litteratur som en skattekiste for indre bilder, språklig forståelse-gi barna erfaringer med at ord har egen rytme, settes sammen av ulike lyder og at hver lyd har egen bokstav-stimulere finmotoriske ferdigheter og blyantgrep-øke barnas tro på seg selv og ferdigheter-stimulere gode og sosiale ferdigheter
5-6 år	<ul style="list-style-type: none">-høre tradisjonell og moderne barnelitteratur-ta del i dramatiseringen av kjent barnelitteratur i formelle og uformelle temasamlinger, barnemøter-kunne kjente rim, regler og dikt i temasamlinger-delta på og gjenkjenne eventyr og fortellinger fra fellessamlinger og en til en-spille memory- og terningspill med barn og voksne-finpusse på blyantgrepet ved hjelp av veiledning og øvelse-lytte etter lyder i ord, tulle og tøyse med lyder, rimord,-ta del i regelleker og spill sammen med andre-stave seg fram til korte, kjente navn og ord, tøyse skrive	<ul style="list-style-type: none">-mestre å skrive eget navn via etterskrift og øvelse-gjenfortelle egne opplevelser og kjente fortellinger-delta på tekstskaping i førskolegruppe-høre fortsettelsesbøker under høytlesning-bli kjent med vitser via samlinger-leke med rimord via samlinger-gjøres kjent med at hver bokstav har egen lyd ved hjelp av øvelser, øve lydsammentrekning i kort og kjente ord og temaord-øve skriftspråk og tøyse skrive, lage småbøker med bilder og tekst	<ul style="list-style-type: none">-øke barnas nysgjerrighet og iver for å tilegne ny kunnskap, refleksjoner, interesser-gi barna glede over og ferdigheter i fortellerkunst og tro på egen fortellerevne-oppleve at tekst kan skapes og gjengi egne og andres opplevelser for ettertid-overføre begynnende leseforståelse-øke barnas evne til å lytte og holde konsentrasjon over tid-gi barna forståelse for spill og regellek som utbytterik i samspill med andre

9.2 Kropp, bevegelse, mat og helse

PROGRESJONSTRAPP

7-FAGOMRÅDER

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. **Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse.** Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser. Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse. Jfr.Rammeplan-2017, s.49

HVEM	HVA	HVORDAN	HVORFOR
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> -utøve grovmotorisk lek / tumlelek i inne-og uterom, bevisstgjøres på egen kropp gjennom bevegelse og lek, sammenligne min-din kropp i samspill med barn og voksne -øve på å spise og drikke selv, erfare ulike smaksopplevelser, delta på matlaging/baking -utforske og bli kjent med inne-og uteområdene -bli trygg på garden og dyra, omgås dyra, kose og stele med de -utvikle ferdigheter -få tilstrekkelig ro og hvile gjennom hvile / sovetid 	<ul style="list-style-type: none"> -delta på småturer i barnehagens ulike uterom, høste av gårdens grøde i hage, åker, eng, plukke egg, få delta på og erfaringer med gården -øve på håndhygiene ved hjelp av en voksen -få erfaringer med og øvelser på av-og påkledning -få finmotoriske erfaringer under måltider og forming -få ulike sanseerfaringer i lek og aktiviteter -deltakelse under matlagingen og innhøsting, få rom for ro og hviletid 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna grov-og finmotoriske ferdigheter og mestringsopplevelser i et variert, trygt og stimulerende miljø, hvor sansene blir utfordret og stimulert, utvikle sansespekteret og kunnskapen, utvikle praktiske ferdigheter -sense matkultur, øve på selvstendighet i matsituasjonen, bli glad i og variert i ulike måltider, oppleve gården og dyra som trygge og interessant, kroppen trenger hvile for å restituere
2-3 år	<ul style="list-style-type: none"> -få erfaringer med ulike underlag inne og ute via lek -oppleve og sanse de ulike årstidene gjennom lek, bruke kroppen -sanser varmt og kaldt gjennom å delta inne og ute -øve på kroppsbeherskelse i grovmotoriske aktiviteter, risikolek -lære god håndhygiene ved å vaske seg før mat og etter do -gå småturer i barnehagens ulike uterom med de andre -øve finmotoriske aktiviteter via matlaging, måltider og forming 	<ul style="list-style-type: none"> -få ulike sanseutfordringer i lek, matlaging, dyrebesøk,forming -få erfaringer med av og påkledning i garderobesituasjon -øve på dogåing ved å prøve å tisse på do under bleieskift -sanser elementene med hele kroppen, smake, plukke, samle -lære god håndhygiene ved hjelp av en voksen -øke trygghet til dyra på gården ved fast omgang, eggplukking -få kjennskap til ridning ved å få delta med voksenhjelp 	<ul style="list-style-type: none"> -tilby barna et sunt kosthold, variert, sammensatt og lærende aktivitetstilbud inne og ute -gi livsviktig kunnskap og holdninger til god håndhygiene -gi barna varierte, sammensatte og lærerike sanseintrykk som stimulering -gi trygge, utbytterike opplevelser med dyr
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> -øve på finmotorikk via måltider, matlaging og forming -øve på å sykle på trehjuls sykkel -få erfaring med skigåing ved hjelp av voksne på lekeplassen -delta på sangleker i fellessamlinger og i smågrupper -lære om sansene ved å få utforske og prøve de ut -øve på av-og påkledning ved å få god veiledning av en voksen -få erfaring med bruk av kniv som redskap via matlaging 	<ul style="list-style-type: none"> -lære å sette grenser for egen og andres kropp -få god kontroll på dogåing og håndhygiene -få erfaring med ridning -delta på småturer i barnehagens nærmiljø -få kjennskap til hammer som redskap 	<ul style="list-style-type: none"> -gi et rikt og lærende tilbud omkring finmotoriske-og grovmotoriske aktiviteter med utgangspunkt i Årsplan for barnehagen med skiftende månedstemaer -gi barna varierte opplevelser, kunnskap og nødvendige erfaringer for livslang læring -gi tilfredstilte i medvirkning
4-5 år	<ul style="list-style-type: none"> -øve på rett blyantgrep ved å bli veiledet forsiktig av voksen -mestre å sykle på trehjuls sykkel ved hjelp av gjentatte øvelser -mestre skigåing og uteaktiviteter på vinteren ved å få tilgang -mestre flere ulike sangleker ved å bli introdusert og ledet -være kjent med de ulike sansene ved gjentatte erfaringer -være trygg på egen Kropp, grenser, stolt av mestring ved bli vist tillit og respect, lære om kroppens ulike organer og funksjoner -få trygghet på ridning ved ukentlig tilgang og øvelser -delta på småturer utenfor barnehagens nærmiljø 	<ul style="list-style-type: none"> -få kunnskap om enkel 1.-hjelp ved håndtering av skrubbsår og insektstikk via egen erfaring -ha mestringsfølelse med dogåing og god håndhygiene -bli god på av-og påkledning av enkelte plagg ved praktisering -få erfaring med kniv, hammer og sag -bli trygg i egen Kropp og på eget kjønn -bli god til å benytte kniv som redskap i matlaging og til modell-leire 	<ul style="list-style-type: none"> -tilby barna nødvendige fin-og grovmotoriske utfordringer for å evne å tilegne seg nye selv -gi opplevelse av medbestemmelse -overføre rett forhold til egen og andres kropp -gi et stimulerende miljø for utvikling av selvstendighet
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> -bli bevisst på rett blyantgrep, ferdighet, begreper, tilegne kunnskap -bli selvstendig i skigåing og uteaktiviteter på vinteren -bli selvstendig i flere ulike sangleker, gamle barneleker, strikkhopp -mestre fin-og grovmotoriske aktiviteter, turtaking -kunnskaper, begreper, ferdigheter, holdninger om råstoffer og mat -bli selvstendig omkring dogåing og håndhygiene ved krav og gjentakende øvelser, bli trygg på egne grenser, få ro og hvile -bli erfaren i av-og påkledning til de ulike værtyper -ha kunnskap om enkel 1.-hjelp ved å delta på enkel håndtering av skrubbsår og insektstikk, øve på å takle motgang og smerte -få mestringsfølelse ved bruk av hammer og sag som nyttige redskap -stille krav til matro og bordskikk, delta på mingling rundt bordet, turtaking, bordskikk, ordenshjelpere-ansvar 	<ul style="list-style-type: none"> -få gode opplevelser og selvstendighet med ridning, sangleker -lære om kroppen og de ulike funksjonene via sirkeltrening, kroppslige utfordringer på Trimrommet og i uterommene, temaarbeid og samtaler -kunnskapsoverføring og begrepslære om råstoffer og matlaging, deltakelse i dyrking, innhøsting og matlaging -delta på førskoleturer med egen sekk og ansvar fast på ukentlige førskoleturer, få hvile og pausetider daglig -snakke om og ha respekt for ulikheter via oppgang med ulike mennesker med ulike funksjonsnivåer og ferdigheter -hoppe paradiset ved å bli presentert for det og veiledet på -Hvordan, spikke og lære respekt for kniven -kreve ro og hygge rundt måltidene, konversere 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna nødvendig kunnskap og ferdigheter til å utvikle egen sosial styrke -gi barna varierte, stimulerende og nødvendige opplevelser, kunnskap og erfaringer til å kunne ta rette avgjørelser for egne valg, håndtere frustrasjoner, tilegne seg metoder og kunnskap om sunn og rett ernæring -gi barna god tro på og stolthet til seg selv og egne evner, ferdigheter og begrensninger -gi barna erfaringer med å få ta egne valg -gi barna kunnskap om respekt for verdien i ulikheter, rammer og regler

9.3 Kunst, kultur og kreativitet

PROGRESJONSTRAPP

7- FAGOMRÅDER

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhörighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk. Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidssepoker. I arbeidet med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge tilrette for å videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk. Jfr. Rammepplan-2017, s. 50

HVEM	HVA	HVORDAN	HVORFOR
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> -få erfaring med deig, sand, vann og snø, maling, ark og fargeblyanter, bruk av kroppen og sansene -få erfaring med ulike naturmaterialer og gjenbruksmateriell og emballasje -få kjennskap til sanger, litteratur, drama, rim og regler -studere og reflektere over bilder og barnas egne produkter -tilby barna gode leker og lekforhold -oppleve forberedelser og deltakelse på ulike høytids- og kulturelle markeringer 	<ul style="list-style-type: none"> -få tilgang på formingsaktiviteter, ulikt materiell og redskaper som fargeblyanter, malekost, gjenbruksmateriell mm. -tas med ut i naturen som arena for kreativitet og opplevelser, oppleve rom og kreativ lek med verdiløst materiell -få kjennskap til tradisjonelle barnesanger, fortellinger, rim, regler i samlinger -lære sanger med hender og kropp som instrument -delta på, oppleve og bli kjent med tradisjonelle høytider og kulturelle markeringer 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna varierte erfaringer og opplevelser med ulikt materiell for å gi mulighet til å utforske via sansene og som grunnlag for utvikling av ferdigheter og kreativitet -gi barna en innfallsport til barnediktning, kropp, musikkopplevelser, kulturopplevelser -bli trygg på og kjent med egen kultur og tradisjon
2-3 år	<ul style="list-style-type: none"> -samlinger og musikklek med rim, rytme, bevegelse, dramatisering, gjenskape fortellinger og eventyr, dans, bruke hele kroppen, -få erfaring med maling og pensel som redskap ved at disse benyttes i ulike formingsarbeider -få erfaring med lim, ulike farger og taktile formingsmaterialer, modell-leire og trolledeig ved å ha tilgang på disse -delta på konstruksjonslek med sand, vann og snø -ivareta barnas egen barnekultur 	<ul style="list-style-type: none"> -lære enkle rim og regler, rytmeinstrumenter -lære tradisjonelle barnesanger og fortellinger -få erfaring med rytmeinstrumenter, dans, dramatisering -delta på kos og føring av dyra -delta på graving i komposthaugen og arbeid i kjøkkenhagen -få tilgang på emballasje, gjenbruksmateriell, esker, kartonger -delta på, oppleve, forberede og bli kjent med tradisjonelle høytider og kulturelle markeringer 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna gryende ferdigheter og kunnskap omkring tradisjonell matlaging, barnediktning og musikk -gi barna gode opplevelser omkring dyra på gården og tradisjonell norsk gårdsdrift i trygge og tilpassede omgivelser -gjentakelse av kjente og viktige tradisjonelle høytider og markeringer
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> -delta på å lage varmlunchmåltidet av grønnsaker, kornprodukter, frukt og bær ved å få kutte grønnsaker og bake -få eksperimentere og/eller utforme gitte arbeider med maling, pensel, ark, saks, fargeblyanter, lim, glitter, perler, naturmaterialer sand, vann og snø som formingsmateriale, gjenbruksmateriell -delta på tradisjonsbaking via jule- og lefsebakst- -delta på Rikskonsertene sammen med de eldre barna, delta på samlinger og musikklek med rytmeinstrumenter, sanger og sangleker i hel eller liten gruppe -delta på stell, kos og føring av dyra i smågrupper - 	<ul style="list-style-type: none"> -utvide antall rim og regler ved å delta under samlinger -utvide mengden tradisjonelle barnesanger og fortellinger ved at de voksne presenterer barna for disse og benytter de samlingene -delta på graving og arbeide med komposthaugen ved at de voksne tar barna hit og presenterer livet under i komposthaugen -barnas egen fantasi- og lek verden -delta på for- og etterarbeid med kjøkkenhagen ved å få erfaringer med såing og setting av poteter, vanning, ugraspynting, innhøsting 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna muligheter til å erverve seg nødvendige ferdigheter og kunnskap omkring matlaging og råstoffer fra gården -gi barna medbestemmelse i utforming av eksperimentelle formingsuttrykk ved hjelp av tilgang på ulikt materiell -gi barna erfaringer med tradisjonelle og kunstneriske uttrykk innen musikk- og dramasjangeren -gi barna erfaringer og kunnskap ved hjelp av egen delaktighet, undring og kunnskapsoverføring
4-5 år	<ul style="list-style-type: none"> -delta aktivt på å tilberede varme måltider til lunch av gårdens produkter: frukt, bær, korn og grønnsaker -få erfaring med ulike kjøkkenredskaper ved å få benytte disse -kunne gjengi lærte rim og regler ved å få presentere disse -kunne gjengi tradisjonelle barnesanger og fortellinger ved å delta aktivt i samlinger og egne framføringer, konstruere -ta del i dramatisering av tradisjonsfortellinger ved deltakelse -få utfolde seg fritt på tradisjonsbaking ved å få tillatelse 	<ul style="list-style-type: none"> -få fri tilgang på ulike formingsmaterialer som, ark, saks, fargeblyanter, lim, sjablong, klippe og fargebøker, perler, modelleire ved at de ligger tilgjengelig for barna -få kjennskap til ulike rytmer med hender og rytmeinstrumenter i samlinger og musikklek ved at de voksne tilbyr dette -bruke kostymer og effekter, få hjelp til å verne om egne byggverk -klippe og brette figurer ved å få tilgang til materialet og veiledning i hvordan 	<ul style="list-style-type: none"> -tilby barna rike og varierte sansestimuli, ferdigheter og erfaringer omkring gårdens ressurser og mattilberedelse -overføre kjennskap til og ferdigheter i tradisjonell barnesang og litteratur -gi barna utviklende finmotoriske erfaringer -oppleve respect og stolthet over eget verk -gi barna varierte, grunnleggende musikk erfaring
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> -få ansvar omkring tilberedelsen av lunchmåltidet ved å få tilgang til deltakelse og konkrete oppdrag med kniv, ostehøvel ordenshjelpere, påsmøring mm til måltidene -framføre innlærte rim og regler for de andre -dramatisere tradisjonsfortellinger -oppleve merkedager, kulturelle, tradisjonelle samlinger, fester 	<ul style="list-style-type: none"> -lage rytmeorkester ved å samle instrumenter av rytmeinstrumenter eller bøtte, spann og spader -lage fantasiforestilling ved å skape en egen lekverden med ulike roller for deltakerne, bli dokumentert og presentert -lede lekverdener ved å leke ut roller og tildele roller til andre -forberede og delta på markeringer og feiringer året igjennom 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna tro på egne evner og ferdigheter -gi barna tilpassede utfordringer for å gi økt selvtillit og styrket mestringfølelse -gi barna muligheter for kreativ utfoldelse -gi barna rom for å leve ut sin fantasi -gi barna tillit til å lede verdifull aktivitet

9.4 Natur, miljø og teknikk

PROGRESJONSTRAPP

7-FAGOMRÅDER

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper. Jfr. Rammeplan-2017, s. 52

HVEM	HVA	HVORDAN	HVORFOR
1-2 år	<ul style="list-style-type: none">-få ulike opplevelser med naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring uansett årstid og vær-få opplevelser i barnehagens ulike uterom og med dyra-sanser og smake på naturens spiselige vekster i hagen, kjøkkenhagen og drivhusene-undre seg over og erfare naturen ved å være i den-bli kjent med elementene ILD, LUFT, JORD, VANN-få ta del i kasting av søppel og matavfall	<ul style="list-style-type: none">-tas med omkring i uterommet gjennom årets gang-delta på lek og opplevelsesturer omkring i uterommene-få ulike erfaringer med dyra på gården via samspill-situasjoner-gå på smaksturer omkring der det dyrkes og vokser-finne og undre seg over småkryp i naturen ved å utforske-leke og erfare med elementene ved å bruke sansene, redskaper og oppleve ulikhetene, oppfordre til å undre seg over naturen-deltagelse i kompostering, kildesortering, føring	<ul style="list-style-type: none">-skape glede, trygghet og nysgjerrighet over naturen som arena-gi barna grunnleggende erfaringer med naturen og dyra som spennende arena for nyttige og interessante opplevelser, aktivitet og læring-gi barna enkle, spennende og interessante erfaringer for bruk av gården som læringsarena-oppleve hvordan ivareta dyra, naturen og kloden
2-3 år	<ul style="list-style-type: none">-få erfaringer med naturen som arena ved å bruke den til lek-utvide erfaringene med de ulike værtypene ved å være i de-delta på såing av frø og setting av poteter-få sitte på ordentlig traktor-smake og lage mat av innhøstede råstoffer fra gården-få erfaring med traktoren og redskapene på gården ved å være tilskuer når arbeidet utføres på åkeren-få erfaring med hammer, spiker og planker ved å delta på snekring i snekkerbua-lære om hva de ulike småkrypene heter og hva de spiser	<ul style="list-style-type: none">-bli kjent med elementet ILD, LUFT, JORD, VANN ved å utforske, undre seg over, eksperimentere og benytte de som viktig for dyra, plantene og i fantasileken-ta del i eggplukking, plukke poteter, grave i komposten og åkeren, plukke bær, frukt og grønnsaker-delta på å sette poteter, så frø, vanne plantene, høste grøden-få kjennskap og bruke ulike småredskaper og sitte på traktoren-observere og undre seg sammen over traktoren i arbeid-få grave i komposten og jorda, undre seg over og få kunnskap om småkrypene	<ul style="list-style-type: none">-gi barna erfaringer med ILD, LUFT, JORD, VANN som livsnødvendig element-gi barna gode og nyttige erfaringer i naturen for å øke deres ønske om å benytte uterommene til arena for lek og utforskning-gi barna gryende opplevelser med råstoffene i åker, eng, hage, hønsegården-gi barna opplevelser ute og skape nysgjerrighet og interesse for livet i naturen, på gården og igangsette gryende respekt for bærekraftig utvikling
3-4 år	<ul style="list-style-type: none">-få økende erfaringer med naturen som arena for lek og læring ved å få gjentakende opplevelser og jevnlig tilgang-utvide erfaringene og lære om de ulike værtypene ved aktivt å benytte de som spennende ressurs i ulike og spennende aktiviteter-delta på matlaging av innhøstede råstoffer fra gården-få erfaring med traktoren og redskapene på gården ved å få delta i arbeidet på en lystbetont måte-så frø og sette poteter ved å aktivt få delta-utvide tilgangen på erfaringer med hammer, spiker og planker	<ul style="list-style-type: none">-gjøre gryende erfaring med hvordan vi kan ta del i å ivareta naturen ved å plukke opp søppel og kildesortere denne, samt delta på kompostering-bli kjent med pc og fotoapparat ved å få prøve dette ut-bli kjent med elementet ILD, LUFT, JORD, VANN ved å få tilgang på kjøkkenhagen, åker og eng, komposthaugens fantastiske og varierte verden av småkryp, samt å spre ut-lære navn på de ulike plantene i kjøkkenhagen og dyra, ved at en voksen aktivt overfører kunnskapen der og da	<ul style="list-style-type: none">-tilby barna varierte og nødvendige opplevelser med det levende livet og elementene ute, til å skape nysgjerrighet, glede over og lærelyst-gi barna nyttige erfaringer med ulike redskaper for å få ferdigheter-gi barna gryende IKT kunnskap-gi barna nødvendig kunnskap omkring vekster og dyr for kunne glede seg over naturen som skattekammer og igangsette respekt
4-5 år	<ul style="list-style-type: none">-bli god på å bruke naturen som arena for lek og læring-bli interessert i de ulike værtypene og fenomener ved erfaringer-erfare hva frø og vekster trenger for å spire og gro-kunne navn og utseende på de ulike plantene i kjøkkenhagen ved gjentakende deltakelse-ta del i innhøstingen av råstoffer fra gården og matlagingen	<ul style="list-style-type: none">-utfolde seg med hammer, spiker, sag og planker kreativt ved å få tilgang på det-erfare elementene ILD, LUFT, JORD, VANN ved ulike erfaringer-konstruere etter fri fantasi med duplo, lego, ved å få tilgang-kjenne til bruken av redskapene på gården ved å få benytte disse	<ul style="list-style-type: none">-gi barna erfaringer med hvor råstoffene vi lager maten vår av kommer fra-gi barna kreative muligheter og tid nok-gi barna varierte ferdigheter de kan overføre til andre nyttige gjøremål-gi barna nyttig og viktig kunnskap
5-6 år	<ul style="list-style-type: none">-bli erfaren i å bruke naturen som arena for lek og læring-kjenne igjen de ulike værtypene ved å oppleve og benytte-vite hva frø og vekster trenger for å spire og gro, fotosyntesen-kunne finne igjen rett plante fra de ulike plantene i kjøkkenhagen i bøker ved å ha fått erfaringer og kunnskap-finne riktige råstoffer på gården til bestemte matretter-konstruere med hammer, spiker, sag og planker-gjøres interessert og kjent med himmelrommet og solsystemet	<ul style="list-style-type: none">-erfare de fire elementer: VANN, JORD, ILD, LUFT-erfare fotosyntese og økosystemer ved deltakelse i kjøkkenhage/drivhus, filosofere, erfare, eksperimentere, lek og temaarbeider, erfare redskapene på gården ved å få bruke de-konstruere etter fri fantasi og gitte mønstre med duplo, lego, briomec ved at det gis tilgang-få kjennskap til stjerner og planeter ved undring, samtaler, studering av bøker og temaarbeid	<ul style="list-style-type: none">-gi barna grunnleggende kunnskap og interesse for livslang læring-tilegne seg nyttige og tilpassende erfaringer for senere å få iboende forståelse for sammenhengen i å forvalte naturen rett for at fotosyntesen og kretsløpene i naturen kan opprettholdes

9.5 Antall, rom og form

PROGRESJONSTRAPP

7-FAGOMRÅDER

Fagområdet handler om å oppdage, utforske, og strukturere og hjelper barna til å forstå sammenhenger i nature, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning. Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger. Jfr.Rammeplan-2017, s. 53

HVEM	HVA	HVORDAN	HVORFOR
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> -leke med puttekasser, innpasningsspill, byggeklosser, sandkasseleker, Konkreter, verdiløst materiale som pappesker, doruller, kartonger, rim, regler, ellinger og tellinger -få enkle oppdrag delta på rydding av leker, sortere, erfare over og under, foran, bak, likheter, ulikheter, størrelsesforskjeller, rekkefølge, gjentakelse, ulike begreper, stor og liten, mengder, fassonger, erfare plassering, innpasning i rom, telling, elling, melling 	<ul style="list-style-type: none"> -få erfaring med og deltakelse i barnehagens ulike lekmateriell, inne-og uterom og bygninger, leke i sankassa og på trimrommet, tumlelek, rekkefølge, gjentakelser, erfare ulike taktiler i omgang med dyra og naturen, ved å få tilgang på de ulike rom og områdene bondegårds-barnehagen består av, leke med kasser, esker, rør, mm -telle flasker, sammenligne, plasseringer, rekkefølge, gjentakelse 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna et variert, oversiktlig og stimulerende læringsmiljø ved å gi de interessante og tilpassede opplevelser som stimulerer til matematisk forståelse, kunnskap og problemløsning -legge grunnlag for matematisk grunnforståelse
2-3 år	<ul style="list-style-type: none"> -øve på pusle-og innpasningsspill, perle store perler på brett og snor, leke med duploklosser, byggeputer og tepper -ta del i rydding av leker og rom, turtaking -bli trygg på ulike taktiler i omgang med dyra, naturen og matlagingen, plukke egg, telle og sammenligne dyra, studere likheter og ulikheter ved å gis mulighet for å få opplevelser og tilegne seg ulike erfaringer, dele ut flasker, ordenshjelper 	<ul style="list-style-type: none"> -få erfaring med ellinger, mellinger og tellinger, plasseringer, rom -bruke og erfare matematiske begreper -delta på ulike kordninger i overgangssituasjoner oa. -få erfaringer med bruken av de ulike inne-og uterommene -delta på leker og opplegg omkring begrepene: med over og under, foran-bak, stor-liten, mengde og fassong -benytte formingsarbeid, en til en 	<ul style="list-style-type: none"> -tilby barna varierte og tilpassede leker, materiell, muligheter og erfaringer for stimulering av matematisk forståelse og utvikling -benytte ulike regler og tellinger som fenger barnas interesse, for å stimulere takt og rytme, glede og iver
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> -pusle puslespill med opp til 20 brikker, perle store og små perler på brett og snor, sy på sybrett, benytte ulikt formingsmateriell og konstruere med modelleire, deig, legoklosser, puter, tepper, kasser, møbler, naturmateriale, planker oa. -delta på leker og opplegg omkring begrepene: over-i midten-under, foran-ved siden av-bak, først og sist, stor- liten-større-størst, mellomst, ulike mengder og fassonger -kunne skille ulike taktiler i omgang med dyra, naturen og matlagingen 	<ul style="list-style-type: none"> -ta del i ellinger, mellinger og tellinger, rydde leker og rom og delta på servering av mat, bruke matematiske begreper aktivt og reflektert -øve på ulike kordninger i overgangssituasjoner oa. -ta del i bruken av de ulike inne-og uterommene og bygningene, få tilgang på snekkerbua og materiell, plukke egg sortere, telle, sammenligne, gjenkjenne likheter og ulikheter -formingsarbeid en til en, med tellinger, mengder og begreper 	<ul style="list-style-type: none"> -tilby barna varierte, motiverende, utviklende og tilpassede leker og materiell for å skape interesse og iver etter å øke matematisk forståelse og kunnskap -benytte kjente og nye regler og tellinger, opplevelser og utfordringer, for å stimulere matematisk utvikling og vekst
4-5 år	<ul style="list-style-type: none"> -pusle puslespill med over 20 brikker, perle små perler på brett og snor, med og uten mønster, sy på sybrett, benytte saks, vevnål, ulikt formingsmateriell, sjablonger og stemppler -konstruere med modelleire, deig, brio-og legoklosser, briomec, puter, tepper, kasser, møbler, tau, greiner oa. -delta på leker og opplegg omkring begrepene: over-i midten-under, foran- ved siden av-bak, først og sist, stor-mindre-minst, liten-større-størst, mellomst, ulike mengder og fassonger -delta på servering, pådekking og opprydding -kunne ulike kordninger i overgangssituasjoner oa. 	<ul style="list-style-type: none"> -gjenkjenne ulike ellinger, mellinger og tellinger, tall og enkle regnestykker med + - x : opp til 20 -kunne bruken av de ulike inne-og uterommene og bygningene, snekre ulike fantasigjenstander -betegne og skille ulike taktiler og betegnelser i omgang med dyra, naturen og matlagingen, plukke egg, sortere, oppbevare, systematisere og klassifisere, kunne antall, likheter og ulikheter hos dyra -formingsarbeid en til en, med tellinger, mengder, begreper, farger og taktiler 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna utviklende, varierte og motiverende redskap og leker som utvikler ferdigheter og matematisk forståelse -gi barna utfordringer og enkle oppdrag som fører til matematisk forståelse -gi barna enkle erfaringer og muligheter for å konstruere planlagte prosjekter her begreper, redskap, planlegging og begynnende utregninger er nødvendig
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> -pusle puslespill med over 40 brikker, spille terning-og memoryspill, perle småperler på brett, snor-og smykkelaging etter mønstre, sy på sybrett, benytte vev, ulikt formingsmateriell, stemppler, sjablonger, utstensing, følge streken, etteraping, utholdenhet -konstruksjonslek med modelleire, deig, brio-og legoklosser, bruksanv. briomec, puter, tepper, kasser, møbler, tau, ulikt naturmateriale -rydde og finne fram systematisk og klassifisert leker og gjenstander -delta på leker og opplegg omkring begrepene: over-i midten-under, foran- ved siden av-bak, først og sist, stor- mindre-minst, liten-større-størst, mellomst, ulike mengder og fassonger -kunne ulike taktiler og betegnelser i omgang med dyra, naturen og matlagingen, plukke egg, sortere og håndtere -mestre servering, påsmøring, pådekking og opprydding 	<ul style="list-style-type: none"> -kunne ulike ellinger, mellinger og tellinger, mengder, tall og enkle regnestykker med+·x: opp til 20, skrive tall, tallsymboler og gjengi ulike mengder, gjenkjenne ulike tallmengder, former og fassonger og betegne disse -mestre ulike kordninger i overgangssituasjoner oa. -benytte og holde orden i de ulike inne-og uterommene -telle, sammenligne og gjenkjenne likheter og ulikheter hos dyra -benytte formingsarbeid en til en, til en lærerik økt omkring tellinger, mengder, begreper, farger og taktiler -erfare størrelse, form og mål, måle temperatur -snekre fuglekasse og ulike fantasigjenstander etter plan og ønske 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna varierte, tilpassede og motiverende redskap og leker som gir grunnleggende opplevelser, stimulerer og utvikler ferdigheter og matematisk forståelse -gi barna økte utfordringer og oppdrag, som fører til matematisk erfaring, forståelse og utvikling og utholdenhet -gi barna grunnleggende erfaringer og muligheter for å konstruere planlagte prosjekter her begreper, redskap, planlegging og enkle utregninger og plantegninger er nødvendig

9.6 Etikk, religion og filosofi

PROGRESJONSTRAPP

7-FAGOMRÅDER

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livsynsmangfold. Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft. Jfr.Rammeplan-2017, s.54

HVEM	HVA	HVORDAN	HVORFOR
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> -øve på å gi og få via samspillsituasjoner med voksne og barn -øve på å dele de voksne med de andre via erfaringer -øve på mitt og ditt, meg og deg via samspill med barn og veiledning -høre ulike sanger via en til en og samlinger -erfare nærvær med dyra ved å få tilgang -være med barna å trøste og vise omsorg når andre trenger det 	<ul style="list-style-type: none"> -bli trygg på de ulike dyra, erfare god omgang, omsorg og stell av dyra via deltakelse og god veiledning -erfare at alle har rett til omsorg og trygghet ved å oppleve gode samspillsituasjoner med bevisste voksne (Barnekonvensjonen) -hjelp, trøste og vise omsorg for andre 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna gode erfaringer som er med på å utvikle de sosiale ferdighetene -gi barna gode samspillsituasjoner med læringsinnhold -gi barna gode samsværsituasjoner som gir de erfaringer og opplevelser for dannning av sosiale og etiske holdninger og verdier
2-3 år	<ul style="list-style-type: none"> -øve på å dele via samspill med barn og veiledning av voksne -øve på rett og galt via erfaringer og god veiledning av voksne -øve på turtaking via samspillsituasjoner, lek og god veiledning -øve på å betegne følelser via samspillsituasjoner og veiledning -lære om normer og regler via erfaringer i samspillsituasjoner -øve på inntoning mot de andre barna via veiledning av voksne og erfaring i samspill og lek med barn -lære om meg og deg, likheter og ulikheter via samspill, temasamlinger, gi omsorg for hverandre og veiledning 	<ul style="list-style-type: none"> -lære om hvordan omgås og hva de ulike dyra liker eller ikke liker ved å få tilgang på, erfaringer med og god veiledning av voksne -lære enkle sanger og fortellinger via temasamlinger -erfare ulike høytider via deltakelse og erfaringer -høre om hva vi trenger for å være mette, trygge og glade via temasamlinger og erfaringer (Barnekonvensjonen) -Glede seg over og sammen med andre 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna gryende veiledning og erfaringer med turtaking, rett og galt og dele med andre, for å styrke utviklingen av sosiale og etisk fortåelse og ferdigheter -gi barna god veiledning i egne og andres grenser -gi barna erfaring med å se andres behov i lys av egne --motarbeide mobbing
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> -forstå uskrevne lekregler og respektere andres grenser ved å få erfaringer i samspill og god veiledning i konflikthåndtering -øve på å forstå hvordan komme inn i leken, ta del i den og hva det innebærer å ha, ivareta og være en venn via erfaringer i lek, samspill med andre og god veiledning av voksne -øve på konfliktløsning, normer og regler ved å få egne erfaringer og tillit fra voksne, samt god veiledning -lære om ulike høytider og tradisjoner ved deltakelse og erfaring 	<ul style="list-style-type: none"> -erfare rett omgang med de ulike dyra, hensyn til hva som er ulikt eller ikke, deltakelse i konflikthåndtering, glede seg over hverandre og god veiledning, lære å ta ansvar for egne handlinger -lære sanger og fortellinger fra andre kulturer via samlinger -lære at vi trenger ulike erfaringer for å lære det samme ved å ha omgang med ulike mennesker med ulike ferdigheter (Barnekonvensjonen) 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna god veiledning og erfaringer med turtaking, rett og galt, dele med andre, normer og regler, vennskap, samspillmestring med ulike mennesker og konflikthåndtering, som ledd i utviklingen av sosiale og etisk fortåelse og ferdigheter, samt empati -gi barna kjennskap til andre kulturer med ulike levesett og respekt for deres verdier
4-5 år	<ul style="list-style-type: none"> -bli empatiske og hensynsfulle ovenfor andre, øve på normer og verdier holde på vennskap, øve konflikthåndtering (rødt-grønt lys og STOPP) samspillsituasjoner, erfare og god veiledning av voksne i håndtering av situasjoner og konflikter som oppstår -ta hensyn til behov og signaler de ulike dyra har og utviser ved erfaring og god veiledning i de ulike dyras signaler og "språk" -erfare og tilegne respekt for ulike livssyn, levesett, adferd 	<ul style="list-style-type: none"> -ta del i våre ulike høytider og tradisjoner ved å delta på forberedelser til, få gjentatte erfaringer med, fester og temasamlinger -lære om andre kulturer, tradisjoner, merkedager, sanger, fortellinger, regler og leker via temasamlinger og deltakelse -erfare og lære at alle har like stor verdi og rett til å bli hørt (Barnekonvensjonen) 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna jevnlig og lærerike opplevelser med dyra med god veiledning av voksne, her omsorg, nærhet og rett omgang med de ulike dyra er høyt prioritert for å øke empatiske ferdigheter -gi barna personlig vekst, tro på egenverd, sosial og etisk fortåelse og ferdigheter, empati
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> -lære om livet via foster, fødsel, selve livet til gammel og døden via temasamlinger, erfaringer og litteratur -snakke om virkelighet og fantasi, drømmer, sannhet og løgn via temasamlinger og samtaler i gruppe og en til en, litteratur, filosofiske spørsmål, refleksjoner, erfaringer, motarbeide mobbing -snakke om likeverd, mangfold, likestilling via temasamling og erfaring -erfare godt samspill med forskjellige mennesker, med ulik adferd, kulturtilhørighet, evner og ferdigheter -tett samareid barnehage-hjem, omkring barns trivsel, vennskap, motarbeide mobbing 	<ul style="list-style-type: none"> -lære om våre ulike høytider og tradisjoner via deltakelse på, erfaringer med og kunnskapsoverføring i temasamling -lære om og erfare ulike ferdigheter er like verdifulle og bra, bare forskjellig, andre kulturer, tradisjoner, sanger, fortellinger, regler og leker via temasamlinger, kunnskap og erfaring -lære at alle har lik verdi, rett til å lære, ha noe å gjøre og leve godt i vårt samfunn via kunnskapstilleggelse og erfaring (Barnekonvensjonen) -samarbeide omkring dannelse, vennskap, konflikter og motarbeide mobbing 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna kulturell, sosial, etisk og emosjonell kunnskapstilleggelse og dannelse via opplevelser, erfaringer og kunnskapsoverføring, med utg.pkt.i de ulikheter og kulturer som er representert i vår barnehage, for å styrke utviklingen av normer og regler og respekt for rettigheter og at ulikheter har stor verdi -styrke barnets dannelse, selvrespekt og respekt for andres ulikheter

9.7 Nærmiljø og samfunn

PROGRESJONSTRAPP

FAGOMRÅDER

Barns medvirkning i barnehagens hverdagsliv, legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden. Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene. Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter. Grupper med langvarig tilknytning til landet defineres som nasjonale minoriteter. I Norge er dette kvener/norskfinner, jøder, skogfinner, rom og romanifolk/tatere. Jfr. Rammepan-2017, s. 56

HEM	HVA	HVORDAN	HVORFOR
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> -bli kjent og trygg i barnehagens inne-og uterom via trygge og tilpassede opplevelser på gården og områdene omkring -bli kjent med og trygg på de voksne på avdelingen via stabilitet, velfungerende primærkontaktordning og godt samarbeid hjem-barnehage 	<ul style="list-style-type: none"> -bli kjent med dyra på gården og lære ulike dyreyder via opplevelser, erfaringer, samlinger og en til en -delta på Marka-Alders-og sykehjem, jul og 17.mai -ta del i barnehagens 17.-feiring 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna gode vilkår for utvikling av trygghet og oversikt i ale barnehagens rom -gi barna tillit til personalet som trygg base -gi barna tilpassede begynnende opplevelser i nærmiljøet
2-3 år	<ul style="list-style-type: none"> -få erfaringer med barnehagens ulike inne-og uterom via tilpassede, gode og lærende opplevelser -bli kjent med og trygg på alle voksen tilknyttet barnehagen, oppleve gode samspillsituasjoner i stadig økende grad -få erfaringer omkring arbeidet med-og livet i komposthaugen, kjøkkenhagen, bær-og frukthagen, trolskogen og tjernet på åkeren -erfare gryende vennskap, utvikle sosial styrke, bli sett og hørt 	<ul style="list-style-type: none"> -få erfaringer med småturer i nærmiljøet utenfor barnehagen på tilpassede utflukter som deltakelse på Marka-Alders og sykehjem jul og 17.mai og samt gå i barnehagens 17.-mai tog -få erfaringer med alle dyra på gården, ta del i stell og føring av dyra -få erfaring med og benytte seg av hele gården som arena -medvirkning, bli sett og hørt 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna tilpassede opplevelser i alle barnehagens inne-og uterom med lærende, tilpassede opplevelser og erfaringer omkring hva Bergseng har å tilby av ulike aktiviteter omkring dyra, hagen, åker og eng, skog og mark, samt i nærmiljøet -bevisstgjøre selvbildet, øke selvfølelsen
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> -ha ulike temasamlinger, frie-og lærende med de voksne -ta fast del i bruken av barnehagens ulike inne-og uterom via alderslike eller slevvalgte grupper -delta på stell og føring av dyra på gården, samt få tilbud om ridning via smågrupper og fastlagte temagrupper, delta på faste opplegg omkring arbeidet med og livet i komposthaugen, kjøkkenhagen, bær-og frukthagen, skogen og tjernet på åkeren via deltakelse på temagrupper -lære om dyra i skogen og andre verdensdeler via temasamlinger og en til en 	<ul style="list-style-type: none"> -øve på å ferdes i trafikken via turer i nærmiljøet, småturer i nærmiljøet i små-eller hel gruppe -framføre sanger under besøk på Marka-Alders og sykehjem til jul og 17.mai, via innlæring og deltakelse -gå i barnehagens 17.-mai tog til Marka Alders-og sykehjem med eget malt flagg via deltakelse i hel gruppe, tur-retur til brannstasjonen i Brua i april, få omvisning og sitte på i brannbilen -erfare samtaler omkring samfunn, likeverd, rettigheter og vennskap via samlinger (Barnekonvensjonen) 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna ulike opplevelser i ulike grupper for lærende og utviklende erfaringer, gode og tilpassede opplevelser utenfor barnehagen -gi barna begynnende respekt og forståelse for hvordan ferdes trygt i trafikken -gi barna innføring i norske kulturtradisjoner -gi barna kunnskap om og opplevelser og erfaringer med ulike mennesker, aldre og ferdigheter
4-5 år	<ul style="list-style-type: none"> -ta fast del i bruken av de ulike inne-og uterommene i alderslike eller selvalgte grupper, omkring samlinger og lekaktiviteter, stell og føring av dyra, ridning, temaopplegg omkring arbeidet med og livet i komposthaugen, kjøkkenhagen, bær-og frukthagen, skogen og tjernet -ta del i miljøvern og ivaretagelse av "det levende livet" hos dyra og i nature 	<ul style="list-style-type: none"> -lære om dyra i skogen og andre verdensdeler-delta på samtaler omkring samfunn, likeverd og vennskap (Barnekonvensjonen: rettigheter) -gå småturer i nærmiljøet og brannstasjonen i april sammen med førskolebarna, samt øve på å ferdes i trafikken -ta aktivt del i framføring av innlærte sanger under besøk på Marka-Alders og sykehjem til jul og 17.mai 	<ul style="list-style-type: none"> -ulike opplevelser i ulike grupper for lærende og utviklende erfaringer, kunnskap, innføring i norske kulturtradisjoner, opplevelser med ulike mennesker, alder og ferdigheter gir grunnleggende kjennskap -gi barna begynnende respekt og forståelse for trygg ferdsel i trafikken og gode, tilpassede opplevelser utenfor barnehagen
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> -benytte alle ulike inne-og uterom omkring temaopplegg eller frie aktiviteter, stell og føring av dyra på gården, ridning, arbeidet med og livet i komposthaugen, kjøkkenhagen, bær-og frukthagen, skogen og tjernet på åkeren med førskolegruppa -lære om livet og dyra i skogen og i andre verdensdeler, samt andre kulturer i eget førskoleopplegg -arbeide med miljøvern og ivaretagelse av "det levende livet" -gå ukentlige turer i nærmiljøet på fast førskoledag -lære om trafikkregler, skilt og hvordan ferdes trygt i trafikken 	<ul style="list-style-type: none"> -ta aktivt del i samtaler omkring samfunn, likeverd og vennskap (Barnekonvensjonen: rettigheter) -lage egne førskolerussekort og dele ut, arrangere og invitere gjester til hentekaffe, høstfest og hyggelunch, samt gå på kaffebesøk til naboen, gå turer i nærmiljøet -stå for framføring av tradisjonelle sanger på Marka-Alders og sykehjem til jul og 17.mai -gå tur-retur til brannstasjonen i Brua i april, få omvisning, slukke brann og sitte på i brannbilen 	<ul style="list-style-type: none"> -gi barna ulike opplevelser i førskolegruppe, blandede grupper for lærende og utviklende erfaringer, innføring i norske kulturtradisjoner, kunnskap om, opplevelser og erfaringer med ulike mennesker, aldre og ferdigheter for livslang læring -gi barna begynnende respekt og forståelse for trygg ferdsel i trafikken og gode, tilpassede opplevelser utenfor barnehagen